

Nr 156.

Godkänd av första kammaren den 23 maj 1916.

Godkänd av andra kammaren den 23 maj 1916.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag m. m. dels ock i anledning därav väckta motioner.

(Lagutskottets utlåtande nr 34.)

Till Konungen.

I en till riksdagen avlåten, den 7 april 1916 dagtecknad proposition, nr 137, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag,

2) lag om ändrad lydelse av 68 § i gruvestadgan den 16 maj 1884,

3) lag innefattande tillägg till lagen den 28 juni 1895 om handelsbolag och enkla bolag,

4) lag om ändrad lydelse av 23, 54, 63, 91, 92, 94, 105 och 132 §§ i lagen den 12 augusti 1910 om aktiebolag, samt

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 14 saml. 55 häft. (Nr 156.)

5) lag om ändrad lydelse av 6, 20 och 54 §§ i lagen den 22 juni 1911 om ekonomiska föreningar.

I fråga om de särskilda bestämmelserna i förslaget till lag om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag får riksdagen anföra följande.

2 §.

I 2 § första stycket göres för vissa svenska rättssubjekt, däri det utländska inflytandet kan befaras vara eller bliva alltför mäktigt, rätten att här i riket förvärva fastighet eller gruvegendom eller idka gruvdrift beroende av koncession, som kan lämnas antingen generellt (s. k. allmänt tillstånd) eller för varje särskilt fall. Genom möjligheten till allmänt tillstånd avses att bereda nödig rörelsefrihet åt sådana svenska bolag eller föreningar, där med hänsyn till förekommande omständigheter tillräckliga garantier mot obehörigt utländskt inflytande kunna anses föreligga.

Vid det kungl. förslagets granskning i lagrådet uttalades mot bestämmelsen om allmänt tillstånd allvarliga betänkligheter. En dylik koncession skulle för de bolag, som erhöle sådan, skapa ett privilegium, som måste kännas tryckande och måhända obilligt av dem, som representerade konkurrerande bolag, vilka icke lyckats erhålla samma förmån. I många fall torde en dylik koncession vara ett oundgängligt villkor för bolagets verksamhet. De bolag, som erhöle koncession, finge däri-genom en så stark ställning, att konkurrensen för andra bolag bleve omöjliggjord. Men även det privilegierade bolagets ställning vore osäker; koncessionen måste på given anledning kunna när som helst återkallas. Den otrygghet, som härav måste följa beträffande själva grunden för det privilegierade bolagets verksamhet, vore påtaglig. Någon kontroll över det sätt, varpå privilegierade bolag dreve sin verksamhet, vore icke ifrågasatt och torde svårigen kunna anordnas.

Kungl. Maj:t ansåg emellertid bestämmelsen om allmänt tillstånd böra bibehållas; det vore vid införandet av en förbudslagstiftning sådan som den ifrågavarande, vars verkningar näppeligen kunde på förhand fullt överskådas, lämpligt att bevara möjlighet till allmän dispens i fall, där lagen kunde befinnas verka alltför strängt.

De inom lagrådet uttalade betänkligheterna torde emellertid enligt riksdagens mening vara välgrundade. Härtill kommer ytterligare, att genom möjligheten till allmänt tillstånd ifrågavarande lagstiftnings

effektivitet lätt äventyras. Det finnes intet hinder för utlänning att, sedan bolag eller förening väl erhållit allmänt tillstånd, förvärva övermakt inom bolaget eller föreningen. Riksdagen anser fördenskull, att bestämmelsen om allmänt tillstånd bör utgå.

I andra stycket av förevarande paragraf öppnas för svenska aktiebolag, vars aktier äro ställda till viss man, möjlighet att ställa sig utanför koncessionssystemet genom intagande i bolagsordningen av förbehåll att viss del av bolagets aktier icke må genom teckning eller överlåtelse förvärfvas av utlänning eller sådana svenska rättssubjekt, beträffande vilka kunde anses föreligga fara för ett övervägande utländskt inflytande. Förbehållet skulle enligt det till lagrådet remitterade förslaget avse bolagets samtliga aktier. Lagrådet anmärkte häremot, att det syfte, man genom bestämmelsen om förbehåll velat ernå, eller att genom förbehållet övervägande utländskt inflytande å bolagets angelägenheter skulle vara utestängt, syntes kunna med tillräcklig säkerhet nås, om man uppställde allenast den fordran, att minst en viss kvotdel av bolagets aktier eller, där enligt bolagsordningen alla aktier icke medförde lika rösträtt, av samtliga aktiers hela rösttal skulle vara bunden. Kvotdelens storlek borde bestämmas i lagen och gränsen sättas så lågt, som med bibehållande av nödig trygghet mot ett övervägande utländskt inflytande inom bolaget kunde ske. Med anledning härav begränsades förbehållet så, att detsamma endast behövde gälla viss del, vid varje tid minst tre fjärdedelar av bolagets aktier eller, om aktier med olika röstvärde funnes, minst det antal aktier, att röstetalet för dem utgjorde tre fjärdedelar av röstetalet för bolagets samtliga aktier. Härom anförde föredragande departementschefen bland annat: »Den ståndpunkt, det remitterade förslaget intager i berörda hänseende, är obestriddligen den enda, som giver fullständig trygghet; särskilda förhållanden, framför allt aktiemajoritetens fördelning på flera eller färre händer samt de för bolaget gällande bestämmelserna om begränsning av rösträtten å bolagsstämma, kunna nämligen tänkas föranleda kombinationer, enligt vilka jämväl en ganska ringa kvotdel av bolagets aktier bereder innehavaren ett mycket starkt, kanske för tillfället övermäktigt inflytande i bolagets angelägenheter. Men en praktiskt sett tillfredsställande trygghet synes dock vinnas även genom ett förbehåll med den nu i förslaget upptagna begränsningen, och då det givetvis är i hög grad önskvärt att det inhemska näringslivets frihet icke inskränkes mera än förhållandena med nödvändighet påkalla, synes en sådan lindring av det remitterade förslagets bestämmelse vara att förordas.»

Det synes emellertid riksdagen antagligt, att en bestämmelse, som innehåller, att ett sådant förbehåll, varom här är fråga, måste avse bolagets samtliga aktier, komme att medföra svårigheter för ett stort antal nu befintliga svenska bolag, åt vilka utan fara kan medgivas lättnad i koncessionstvånget. Detta gäller särskilt, om möjligheten att erhålla allmänt tillstånd bortfaller. Säkerligen kan i det stora flertalet bolag en viss aktieminoritet innehavas av utlänningar och med dem i förevarande hänseende jämställda svenska rättssubjekt utan att fara för övermäktigt utländskt inflytande föreligger. Men å andra sidan kan ifrågasättas, huruvida icke den kvotdel av bolagets aktier, som enligt förslaget skulle kunna med den i 2 § avsedda verkan högst förbehållas utlänningar och med dem likställda svenska bolag och föreningar, är för högt tilltagen. Sant är visserligen, att med hänsyn till den i 79 § av aktiebolagslagen aktiebolag medgivna frihet att i bolagsordningen intaga bestämmelse om inskränkning i aktieägares rätt att utöva rösträtt någon kvotdel ej kan angivas, som under alla förhållanden tryggar mot utländskt inflytandes övervikt. Men så mycket synes dock ifrågavarande kvotdel böra begränsas, att icke utländskt innehav av den tillåtna aktieparten kan, med stöd av den i nämnda paragraf angivna legala begränsningen i rösträtts utövande, under vissa förhållanden bereda innehavarna bestämmanderätt i bolagets angelägenheter å bolagsstämma. Ur denna synpunkt anser riksdagen, att sådant i bolagsordningen intaget förbehåll, som skall för bolaget medföra befrielse från koncessionstvånget, bör innehålla, att allenast viss del, vid varje tid mindre än en femtedel av bolagets aktier, eller, om aktier med olika röstvärde finnas, det antal aktier, att röstetalet för dem utgör mindre än en femtedel av röstetalet för bolagets samtliga aktier, må förvärvas av sådana rättssubjekt, varom här är fråga.

4 §.

Då syftet med den nu föreslagna förbuds- och koncessionslagstiftningen icke är att utestänga bolag eller föreningar, däri utlänningar äga del, från drivande av handel eller industriell verksamhet här i landet, har man ansett sig böra från förbudet undantaga fastighet av visst slag, som kan för bolags eller förenings verksamhet vara behövlig. Såsom av de i 4 § uppräknade exempel framgår, torde härvid hava avsetts icke sådan fastighet, som utgör det väsentliga underlaget för bolagets eller föreningens verksamhet såsom exempelvis vattenfall för ett bolag, som har

till uppgift att alstra och försälja elektrisk energi, utan allenast sådan fastighet, som i bolagets hand är att anse som ett hjälpmedel för dess egentliga verksamhet. Då emellertid det praktiskt taget knappast lärer vara möjligt att upprätthålla en dylik åtskillnad och det vidare måste anses synnerligen önskvärt att frågan, huruvida vattenfall eller torvmosse, därom prövning enligt 4 § påkallas, är av sådan omfattning, att 4 § därå bör äga tillämpning, varder av de olika Konungens befallningshavande bedömd efter i möjligaste måtto enhetliga grunder, har riksdagen, särskilt med hänsyn till dylika fastigheters betydelse såsom kraftkällor, ansett lämpligt att till paragrafen fogas en bestämmelse av innebörd, att såsom mindre vattenfall icke må i något fall anses vattenfall, varur vid vanligt lågvatten uppenbarligen kunna uttagas mer än etthundra turbinhastkrafter, samt att som mindre torvmosse icke i något fall må anses torvmosse av större areal än tjugofem hektar. Inom nämnda gränser äger alltså Konungens befallningshavande att pröva, när ett vattenfall eller en torvmosse må anses såsom »mindre». Och lärer det vara självfallet att vid denna prövning hänsyn tas till förhållandena i allmänhet inom den landsända, där vattenfallet eller torvmossen är belägen. Det hade visserligen varit önskvärt, att i paragrafen kunnat angivas vissa mått även för sådana stenbrott samt grus- och lertag, som däri avses, men då detta svårigen låter sig göra och för övrigt ej torde vara av samma vikt som då frågan gäller vattenfall eller torvmosse, har riksdagen i denna del ansett sig ej böra vidtaga annan ändring än att även ifråga om grus- eller lertag uttalats, att detsamma, för att 4 § skall därå äga tillämpning, bör vara »mindre».

5 §.

Första stycket av 5 § har riksdagen ansett lämpligen böra med viss mindre omredigering överflyttas till 4 §.

I 5 § andra stycket hava jämväl vidtagits vissa jämkningar, föranledda dels av de ändringar, riksdagen beträffande 2 och 4 §§ företagit, dels ock därav, att det föreskrivna förfarandet uppenbarligen bör äga tillämpning jämväl då tillstånd att förvärva fast egendom sökes enligt 1 §.

8 §.

I lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom stadgas i 6 § tredje stycket, att om bolag eller förening köpt fastighet, som i nämnda lag avses, under

förhållanden, som motsvara de i förevarande paragraf angivna, och sannolika skäl visas för, att fastigheten ej kunnat utan förlust avyttras, Konungen äger på därom gjord ansökan medgiva anstånd med fastighetens föryttrande efter ty skäligt prövas. Enligt förevarande paragraf skulle en vidsträcktare rätt medgivas inropare, som i denna lag avses, av fastighet eller gruva, så att inroparen i regel kunde påräkna tillstånd att behålla egendomen. Det skäl, som i motiveringen till den Kungl. propositionen anförts för nu ifrågavarande avvikelse från 1906 års lag — hänsynen till utländska kreditgivare — synes riksdagen föga bärande, och håller riksdagen före, att inroparens rätt varder vederbörligen tillgodosedd dels genom den i 1 § Konungen tillerkända allmänna befogenhet att meddela tillstånd till egendomens besittande dels, där sådant tillstånd ej finnes kunna medgivas, genom rätt för Konungen att medgiva anstånd med fastighetens föryttrande utöver den i 7 § stadgade tid. Riksdagen har av sådan anledning ansett, att förevarande paragraf bör erhålla en lydelse, som även i nu ifrågavarande hänseende överensstämmer med motsvarande stadgande i 1906 års lag.

10 §.

Ändringen i 10 § är uteslutande redaktionell.

12 §.

I 12 § stadgas vissa inskränkningar i rätten att förfoga över aktier i sådana svenska bolag, vars aktier äro ställda till viss man och som äga naturtillgångar av mera betydande värde. Aktier i dessa bolag, som vid tiden för den föreslagna lagens ikraftträdande ägas eller äro tecknade av svenska rättssubjekt — således jämväl bolag och föreningar utan undantag — må ej genom teckning eller överlåtelse förvärvas av utlänningar eller med dem enligt förslaget jämnställda svenska bolag och föreningar. Motsvarande gäller även beträffande nyemission av aktier. Riksdagen finner det vara synnerligen angeläget, att även sådana här i riket belägna fastigheter eller gruvor, som redan tillhöra svenska aktiebolag, skyddas från att genom aktieförvärv komma under utländskt inflytande. Den gräns för nämnda skydd, som ifråga om fastighets storlek och vattenfalls hästkraftantal upptagits i Kungl. Maj:ts förslag, är emellertid enligt riksdagens uppfattning alltför hög och synes böra dragas väsentligt lägre. Riksdagen har därför satt gränsen beträffande fastigheter till 1,000 hektar och beträffande vattenfall till 500 hästkrafter. — Jämväl i övrigt hava i denna paragraf vidtagits vissa jämkningar.

14 §.

De ändringar, som riksdagen företagit i 14 §, äro betingade av ändringarna i 2 §.

Den i förevarande paragraf bolag medgivna rätt att, utan hinder därav att bolagsordningen icke innehåller förbehåll, varom i 2 § förmäles, förvärva fastighet eller gruva eller idka gruvdrift, därest viss del av bolagets aktier försetts med påskrift, som i paragrafen omförmäles, och anteckning därom gjorts i aktieboken, avser allenast sådana bolag, som omförmälas i 12 § d. v. s. bolag, som redan vid lagens ikraftträdande äga mera betydande naturtillgångar och vilkas aktier fördenskull träffas av den inskränkning i förfoganderätten, som i samma paragraf stadgas. Andra bolag äro ifråga om rätten till fastighets förvärfv och gruvdrift underkastade de allmänna bestämmelserna om införande av förbehåll i bolagsordningen eller sökande av Konungens tillstånd.

I fråga om det sätt, varå vid ansökan om lagfart å fastighet, som förvärvats med stöd av bestämmelserna i 14 §, skall styrkas, att de i samma paragraf angivna betingelserna förefinnas, är särskilt stadgande ej meddelat. I detta hänseende gälla alltså de bevismedel, som domstolen finner sig kunna godtaga. Intyg av notarius publicus om verkställd anteckning i aktieboken och av lantmätare angående storleken av fastighet eller av vattenverksingenjör om antalet hästkrafter i vattenfall torde bliva de vanligast förekommande bevismedlen.

18 §.

Jämväl denna paragraf har undergått en mindre redaktionell jämkning.

Övergångsbestämmelserna.

Ehuru lagförslaget vid en sammanställning av särskilda dess bestämmelser finnes otvivelaktigt innebära, att stadgandena om förbud för utläningar eller med dem jämnställda svenska bolag eller föreningar att utan Konungens tillstånd bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka gruvdrift icke äga tillämpning ifråga om inmutad mineralfyndighet eller gruvlägenhet, vilken innehaves eller bearbetas på grund av rättighet, som förvärvats före lagens ikraftträdande, har riksdagen dock, för undvikande av missförstånd, funnit lämpligt att till övergångsbestämmelserna foga ett uttryckligt stadgande av nämnda innebörd.

I fråga om övriga i den kungl. propositionen innefattade lagförslag har riksdagen endast haft följande erinringar.

I 92 § av förslaget till lag om ändrad lydelse av vissa paragrafer i lagen om aktiebolag stadgas, att om beslut, varigenom i bolagsordning intages förbehåll, som i 52 § 2 mom. sägs, icke avser bolagets samtliga aktier, och aktieägarne ej åsämjas beträffande vilka aktier förbehållet skall gälla, frågan därom skall avgöras genom lottning, som anställs å bolagsstämma i sammanhang med beslutet. Då sedermera i 94 § av samma förslag föreskrives, att vid registrering av beslut om sådan ändring i bolagsordningen som nyss nämnts skall företes en av styrelsens ledamöter egenhändigt underskriven försäkran, att enligt aktieboken de aktier, som förbehållet avser, icke innehavas av andra än som utan hinder av förbehållet må förvärva därmed avsedda aktier, lärar härav följa, att den i 92 § föreskrivna lottning icke alltid kan verkställas mellan samtliga aktierna i ett bolag utan allenast mellan sådana aktier, som innehavas av rättssubjekt, vilka icke träffas av bestämmelserna i lagen om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag.

Då den under 5:o i 132 § av samma lagförslag vidtagna ändringen uteslutande torde hava föranletts av tillkomsten av ett nytt moment i 54 §, har riksdagen ansett »bestämmelse i 54 §» böra utbytas mot »bestämmelse i 54 § 1 mom. första punkten eller 2 mom.»

Under återopande av vad sålunda blivit anfört får riksdagen tillkännagiva, att riksdagen, som icke kunnat i oförändrat skick antaga de i propositionen innefattade förslag till dels lag om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag, dels ock lag om ändrad lydelse av 23, 54, 63, 91, 92, 94, 105 och 132 §§ i lagen den 12 augusti 1910 om aktiebolag, men däremot godkänt övriga i propositionen innefattade lagförslag, för sin del antagit dels följande:

Lag

**om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva
eller aktier i vissa bolag.**

Med upphävande av kungörelsen den 3 oktober 1829 angående villkoren, varunder utländska män kunna förvärva och besitta fast egendom i riket, och med ändring av vad lag eller författning i övrigt innehåller stridande mot nedanstående bestämmelser förordnas som följer:

1 §.

Utländsk medborgare må ej utan Konungens för särskilt fall givna tillstånd här i riket förvärva fast egendom eller förvärva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka gruvdrift, ej heller i något fall härstädes inmuta mineralfyndighet.

Vad sålunda är stadgat om utländsk medborgare skall ock tillämpas beträffande utländska bolag, föreningar, andra samfälligheter och stiftelser.

2 §.

Svenskt handelsbolag, vari finnes utländsk bolagsman, svenskt aktiebolag, vars aktiebrev må ställas till innehavaren, eller svensk ekonomisk förening må ej här i riket förvärva fast egendom, inmuta mineralfyndighet, förvärva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka gruvdrift, *utan att Konungen för särskilt fall givit bolaget eller föreningen tillstånd därtill.*

Samma lag vare i fråga om svenskt aktiebolag, vars aktiebrev skola vara ställda till viss man, om icke i bolagsordningen intagits förbehåll som nedan sägs. Genom sådant förbehåll skall, där det ej innefattar strängare föreskrifter, bestämmas, att allenast viss del, vid varje tid *mindre än en femtedel*, av bolagets aktier eller, om aktier med olika röstvärde finnas, allenast så många aktier, att röstetalet för dem utgör viss del, *vid varje tid mindre än en femtedel*, av röstetalet för bolagets samtliga aktier, må genom teckning eller överlåtelse förvärfvas av utländsk medborgare, samfällighet eller stiftelse, av svenskt handelsbolag, vari finnes utländsk bolagsman, av svensk ekonomisk förening, av svenskt aktiebolag, vars aktiebrev må ställas till innehavaren, eller av annat svenskt aktiebolag, i vars bolagsordning ej intagits förbehåll som nu är sagt, dock att utan hinder av förbehållet aktier må förvärfvas av svenskt bolag eller svensk förening, som avses i 18 §.

Ändring av bolagsordning, i vad den innefattar förbehåll, varom i andra stycket är stadgat, må ej vidtagas utan Konungens medgivande.

3 §.

Förvärfv av aktie, som skett i strid mot förbehåll som i 2 § andra stycket sägs, vare ogillt.

Har någon, av vilken enligt sådant förbehåll aktie ej må genom teckning eller överlåtelse förvärfvas, annorledes bekommit aktie, medföre förbehållet ej inskränkning i rätten till teckning eller erhållande av det antal nya aktier i bolaget, som svarar mot hans andel i det förutvarande aktiekapitalet, ej heller inskränkning i den rätt att teckna eller erhålla nya aktier, som vid den tid, då han bekom aktien, enligt bolagsordningen var därmed förenad.

4 §.

Utan hinder av bestämmelserna i 2 § må svenskt bolag eller svensk förening förvärva hus, tomt, upplagsplats, mindre stenbrott, *mindre* grus- eller lertag, mindre vattenfall, mindre torvmosse eller dylikt, om egendomen i den ordning 5 § stadgar prövas vara behöflig för bolagets eller föreningens verksamhet.

Såsom mindre vattenfall må icke i något fall anses vattenfall, varur vid vanligt lågvatten uppenbarligen kunna uttagas mer än etthundra turbinhästkrafter. Ej heller må såsom mindre torvmosse anses torvmosse med en areal av mer än tjugufem hektar.

Den i denna paragraf stadgade prövning åligger Konungens befallningshavande i det län, där den fasta egendomen är belägen.

5 §.

Äskas sådan prövning som i 4 § sägs, eller vill någon jämlikt 1 eller 2 § söka Konungens tillstånd att förvärva fast egendom, skall ansökan jämte fångeshandlingen ingivas till Konungens befallningshavande inom ett år från det fångat skedde. Försittes den tid, eller prövas fall som i 4 § avses icke vara för handen och varder ej heller, om Konungens tillstånd sökes, sådant beviljat, vare fångat ogillt.

Sökes Konungens tillstånd, åligger Konungens befallningshavande, såframt ej förvärvet godkännes enligt 4 §, att insända handlingarna jämte eget utlåtande till Konungen.

Över Konungens befallningshavandes beslut i ärende, som nu sagts, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

Närmare föreskrifter rörande den utredning, som må erfordras för Konungens befallningshavandes prövning i sådant ärende, meddelas av Konungen.

Är i enlighet med vad ovan i denna paragraf sagts frågan om rätt att förvärva egendom ännu ej avgjord, skall beträffande lagfart anses möta sådant hinder, som avses i 10 § av förordningen den 16 juni 1875 om lagfart å fång till fast egendom.

6 §.

Vad i 1 och 2 §§ är stadgat utgöre ej hinder för att medelst inrop å exekutiv auktion förvärva fast egendom eller inmutad mineral-fyndighet eller gruvlägenhet.

7 §.

Fast egendom, som förvärvats enligt vad i 6 § sägs, skall åter avyttras inom sådan tid, att lagfart å fångtet kan sökas, förrän tre år förflutit från det den exekutiva auktionen vunnit laga kraft, därest ej dessförinnan de förhållanden, på grund av vilka inroparen icke ägt att utan Konungens tillstånd köpa egendomen annorledes än å exekutiv auktion, upphört eller inroparen erhållit Konungens tillstånd att behålla egendomen. Har sagda tid av tre år tilländalupit och visas ej att dessförinnan nämnda förhållanden upphört eller inroparen erhållit Konungens tillstånd att behålla egendomen, då skall, om ej av lagfartsprotokollet framgår, att egendomen är avyttrad, Konungens befallningshavande, med iakttagade av vad i 9 § stadgas, förordna, att egendomen skall säljas å offentlig auktion efter vad nedan sägs. Å sådan auktion må egendomen ej åter inropas av samma köpare. Om vad sålunda stadgats skall erinran införas i det köpebrev, som utfärdas i anledning av den exekutiva auktionen.

Av Konungens befallningshavande meddelat förordnande, som nu är nämnt, vare gällande, ändå att egendomen finnes hava varit av inroparen avyttrad eller sedermera avyttras. I övrigt skall så anses samt med ärendet i tillämpliga delar så förfaras, som hade enligt 28 § utsökningsslagen meddelats förordnande om egendomens försäljning till gäldande av fordran, som däri äger bästa förmånsrätt; och skall försäljning ske, ändå att innehavaren av den fordran sådant bestrider. Vad i fråga om fast egendoms försäljning och köpeskillningens fördelning nämnda lag stadgar beträffande gäldenären skall i ärende, som nu sägs, lämpas till egendomens ägare, och skall denne vara pliktig att betala kostnad, som ej kan i enlighet med 198 § utsökningsslagen gäldas ur den försålda egendomen.

8 §.

Har inrop av fast egendom, varom i 6 § sägs, skett för skyddande av någon inroparens fordran eller rättighet, varför egendomen häftar på grund av inteckning eller jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken, och visas sannolika skäl, att egendomen ej kunnat av inroparen utan förlust avyttras, äge Konungen på därom gjord ansökan medgiva anstånd med egendomens avyttrande efter ty skäligt prövas.

9 §.

Ansökan enligt 7 eller 8 § om tillstånd att behålla inropad fast egendom eller om anstånd med sådan egendoms avyttrande skall sist inom tre år från det den exekutiva auktionen vunnit laga kraft ingivas till Konungens befallningshavande, som med eget utlåtande överlämnar den till Konungen; och skall med förordnande, som enligt 7 § ankommer på Konungens befallningshavande, anstå till dess ansökningen av Konungen prövats.

10 §.

Har någon enligt vad i 6 § sägs förvärvat inmutad mineralfyndighet eller gruvlägenhet, skall han avyttra denna inom ett år, efter det den exekutiva auktionen vunnit laga kraft, eller inom den längre tid därefter, som Konungen för särskilt fall må efter ansökan bestämma, vid äventyr att, om ej dessförinnan de förhållanden, på grund av vilka inroparen ej ägt att utan Konungens tillstånd förvärva egendomen annorledes än å *exekutiv* auktion, upphört eller inroparen erhållit Konungens tillstånd att behålla egendomen, försöks- eller gruvarbete, som inroparen efter nämnda tid företager, skall vara utan verkan till bevarande av rätt till fyndigheten eller gruvlägenheten.

11 §.

Företager någon å inmutad mineralfyndighet eller gruvlägenhet, för vars förvärvande eller bearbetande Konungens tillstånd enligt vad ovan sägs erfordras, utan sådant tillstånd försöks- eller gruvarbete, vare arbetet utan verkan till bevarande av rätt till fyndigheten eller gruvlägenheten.

12 §.

Äger, då denna lag träder i kraft, svenskt aktiebolag, vars aktiebrev skola vara ställda till viss man, här i riket fast egendom med en areal av mer än *ettusen* hektar, här icke inräknad å sådan egendom belöpande andel i mark, som vid skifte lämnats odelad eller avsatts för gemensamt behov, eller ock vattenfall eller del därav, varur vid vanligt lågvatten uppenbarligen kunna uttagas mer än *femhundra* turbinhästkrafter, eller innehar sådant aktiebolag på grund av rättighet, som förvärvats före denna lags trädande i kraft, *här i riket* inmutad mineralfyndighet, stenkolsfyndighet eller gruvlägenhet, må aktier i bolaget, vilka vid lagens ikraftträdande ägas eller äro tecknade av svenska medborgare, bolag, föreningar, andra samfälligheter eller stiftelser, eller vilka utgivnas i anledning av aktiekapitalets ökning, icke genom teckning eller överlåtelse förvärfvas av utländsk medborgare, samfällighet eller stiftelse, ej heller av svenskt bolag eller svensk förening, som enligt 2 § allenast med Konungens tillstånd äger förvärva fast egendom eller gruva; dock skall vad sålunda stadgats ej medföra inskränkning i den aktieägare tillkommande rätt till teckning eller erhållande av det antal nya aktier i bolaget, som svarar mot hans andel i det förutvarande aktiekapitalet, eller inskränkning i den rätt att teckna eller erhålla nya aktier, som vid denna lags trädande i kraft enligt bolagsordningen må tillkomma aktieägare.

Det åligger styrelsen att förse brev å sådana aktier, som äro underkastade nämnda inskränkning, med påskrift härom och att i aktieboken anmärka, vilka aktiebrev försetts med dylik påskrift. För verkställande av påskriften, såvitt angår aktiebrev som vid tiden för lagens ikraftträdande äro utgivna, har styrelsen att inom en månad efter sagda tid infordra samtliga dessa aktiebrev. Innan aktiebrev blivit *för påskrift ingivet till styrelsen*, må utdelning å den eller de aktier, varå brevet lyder, ej äga rum.

Är aktiebolag ej vidare innehavare av egendom, som i första stycket sägs, må på ansökning av bolaget Konungen förordna, att bestämmeelserna i denna § icke skola äga tillämpning i fråga om bolaget. I avseende å visst aktiebolag må Konungen ock i annat fall medgiva undantag från den i första stycket stadgade inskränkning i förfoganderätten över vissa aktier.

13 §.

Har enligt vad i 2 § stadgas förbehåll införts i bolagsordningen för aktiebolag, som i 12 § avses, må aktie, beträffande vilken förbehållet ej gäller, förvärvas utan hinder av vad i sistnämnda § är föreskrivet.

14 §.

Äro, då denna lag träder i kraft, svenska medborgare ägare antingen av *mer än fyra femtedelar* av aktierna i aktiebolag, som i 12 § avses, eller, om i sådant bolag finnas aktier med olika röstvärde, av minst så många aktier i bolaget, att röstetalet för dem utgör *mer än fyra femtedelar* av röstetalet för bolagets samtliga aktier, då må, sedan brev å nämnda antal aktier av styrelsen försetts med påskrift enligt 12 § andra stycket och anteckning härom gjorts i aktieboken, bolaget utan hinder därav att bolagsordningen icke innehåller förbehåll, varom i 2 § förmäles, åtnjuta den med sådant förbehåll förenade rätt att förvärva fast egendom, inmuta mineralfyndighet, förvärva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka gruvdrift.

15 §.

Styrelseledamot,

med vars begivande utlämnas aktiebrev, som i strid mot föreskriften i 12 § andra stycket första punkten ej försetts med påskrift som där sägs,

eller som mot bättre vetande låter i aktieboken göra anteckning i strid mot bestämmelsen i 12 § andra stycket första punkten,

eller som uppsåtligen underlåter att iakttaga föreskriften i 12 § andra stycket andra punkten,

eller som uppsåtligen låter i strid mot bestämmelsen i 12 § andra stycket tredje punkten verkställa utdelning till aktieägare,

straffes med böter från och med femtio till och med tvåtusen kronor eller fängelse.

Underlåter styrelseledamot i annat fall än nyss är sagt att iakttaga föreskrift, som är meddelad i 12 § andra stycket första eller andra punkten, straffes med böter från och med fem till och med femhundra kronor.

Ej må straff, som ovan är stadgat, tillämpas, om förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

16 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, skola tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

17 §.

Utländsk medborgare, som här i riket förvärvat fast egendom eller förvärvat eller bearbetar inmutad mineralfyndighet eller idkar gruvdrift, vare, om han ej är i riket bosatt, pliktig att hava ett i orten bosatt ombud, som är svensk medborgare och skall vid de tillfällen, då huvudmannen icke vistas i riket, äga att i angelägenheter, som röra fastigheten eller gruvan, å huvudmannens vägnar mottaga stämningar, kallelser och andra delgivanden samt svara vid domstolar och hos andra ämbetsmyndigheter. Det åligger ock utländsk medborgare, som nu är nämnd, att hos Konungens befallningshavande i det län, där den fasta egendomen eller gruvan är belägen, göra anmälan angående ombudets namn och vistelseort samt beträffande ombyte av ombud. Iakttages ej vad sålunda är stadgat, äge Konungens befallningshavande i förekommande fall att med laga verkan utse ombud å utlänningens vägnar.

Vad i första stycket stadgas om utländsk medborgare äge motsvarande tillämpning beträffande utländsk samfällighet eller stiftelse.

18 §.

De i denna lag föreskrivna inskränkningarna i rätten att förvärva fast egendom eller inmutad mineralfyndighet eller gruvlägenhet skola ej äga tillämpning å förvärv genom *giflorätt*, *arv* eller testamente.

Vad denna lag innehåller om inskränkning i rätten för bolag eller förening att förvärva fast egendom, inmuta mineralfyndighet, förvärva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka gruvdrift så ock att förvärva aktier i vissa bolag skall såvitt angår svenskt bolag eller svensk förening, icke tillämpas i avseende å bankaktiebolag, solidariskt bankbolag, järnkontoret, sparbank, försäkringsbolag, sjukkasse, understödsförening eller annan försäkringsförening, aktiebolag eller

förening, som erhållit statslån från egnahemslånefonden, eller förening med ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att anskaffa livsmedel eller andra förnödenheter åt medlemmarna, avsätta alster av medlemmarnas verksamhet, bereda bostäder åt medlemmarna eller anskaffa lån åt medlemmarna.

19 §.

Vad utöver bestämmelserna i denna lag är stadgat angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom skall fortfarande gälla.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Vad i denna lag stadgas därom, att inmutad mineralfyndighet ej må bearbetas eller gruvdrift idkas utan Konungens tillstånd, så ock att, där någon å inmutad mineralfyndighet eller gruvlägenhet, för vars förvärvande eller bearbetande Konungens tillstånd erfordras, utan sådant tillstånd företager försöks- eller gruvarbete, arbetet skall vara utan verkan till bevarande av rätt till fyndigheten eller gruvlägenheten, äge ej tillämpning i fråga om inmutad mineralfyndighet eller gruvlägenhet, vilken innehaves eller bearbetas på grund av rättighet, som förvärvats, innan denna lag trätt i kraft.

Från denna lags tillämpning äger Konungen medgiva sådant undantag, som må föranledas av bestämmelse i traktat, vilken med främmande makt slutits före lagens trädande i kraft.

dels ock följande

Lag

**om ändrad lydelse av 23, 54, 63, 91, 92, 94, 105 och 132 §§ i lagen
den 12 augusti 1910 om aktiebolag.**

Härigenom förordnas, att 23, 54, 63, 91, 92, 94, 105 och 132 §§ i lagen den 12 augusti 1910 om aktiebolag skola erhålla följande ändrade lydelse:

23 §.

Ansökning om bolagets registrering skall göras av dess styrelse. I sådan ansökning skola uppgivas dels stiftarnas och styrelseledamöternas samt, där suppleanter i styrelsen utsetts, deras fullständiga namn ävensom nationalitet och hemvist, dels bolagets postadress, dels ock, där befogenhet att teckna bolagets firma ej skall utövas allenast av styrelsen, vilken eller vilka, var för sig eller i förening, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än styrelseledamot eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn ävensom nationalitet och hemvist.

Vid ansökningen skola fogas

1) stiftelseurkunden, försedd med påskrift om uppvisande, som i 9 § sägs, samt övriga i 14 § 2 mom. angivna handlingar, så ock styrkta avskrifter av samtliga dessa handlingar;

2) av notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt avskrift av protokollet vid konstituerande stämman, så ock, där annan stämma hållits, av det därvid förda protokollet;

3) två på enahanda sätt, som under 2) sägs, till riktigheten styrkta exemplar av bolagsordningen;

4) en med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter försedd handling, innehållande *dels* uppgift, huru mycket blivit tecknat, med avdrag ej mindre i anledning av överteckning, där sådan ägt rum, än ock för aktierätt, som av aktietecknare må hava enligt 30 § förverkats och ej av annan övertagits, ävensom huru mycket av det belopp, vartill aktiekapitalet sålunda uppgår, blivit inbetalt, *dels* ock försäkras, att den sålunda anmälda inbetalningen fullgjorts i penningar eller annat i enlighet med stiftelseurkundens bestämmelser;

5) bevis om tillstånd, som, efter ty i 3, 57 eller 63 § sägs, må vara av Konungen meddelat.

54 §.

Ej må till aktieägarna annorledes än i följd av aktiekapitalets nedsättning, efter ty i 49 eller 50 § sägs, utbetalas annat än den vinst, som förefinnes enligt fastställd balansräkning för sista året, i den mån

vinsten ej skall avsättas till reservfonden. Varder vinstutdelning beslutad och verkställd i strid med vad sålunda stadgats eller med bestämmelse i bolagsordningen, vare de, som uppburit sådan utdelning, skyldiga att återbära densamma; och ansvare därjämte de, som deltagit i beslutet, en för alla och alla för en, för den brist, som vid återbäringen kan uppkomma.

Har efter aktiebolags bildande i bolagsordningen intagits förbehåll, som i 52 § 2 mom. sägs, må, innan förbehållet enligt 26 § 2 mom. angivits å aktiebrevet, utdelning å den eller de aktier, varå brevet lyder, ej äga rum.

63 §.

I bolagsordningen må bestämmas, att styrelsen äger bemyndiga annan än styrelseledamot att teckna bolagets firma; och äge jämväl bolagsstämman tillåta styrelsen att meddela sådant bemyndigande. I fråga om den, som sålunda erhållit rätt att teckna bolagets firma, skall tillämpas vad som enligt 58 och 59 §§ gäller beträffande styrelseledamot, som äger teckna firman.

Bemyndigande, som i denna paragraf avses, må ej meddelas annan än här i riket bosatt svensk medborgare, med mindre Konungen för särskilt fall det medgiver.

91 §.

Beslut, som innefattar sådan ändring av bolagsordningen, att rättsförhållandet mellan redan utgivna aktier rubbas, eller att förbehåll, som i 52 § 1 mom. sägs, i bolagsordningen intages, vare ej giltigt, med mindre samtliga aktieägare förenat sig därom. Om beslut, varigenom i bolagsordningen intages förbehåll, som i 52 § 2 mom. sägs, gälle vad i 4 mom. av denna § stadgas.

Beslut avseende ändring av bolagsordningen i fråga om grunderna för utövande av rösträtt och för fattande av beslut å bolagsstämma eller om användande av bolagets vinst eller av bolagets behållna tillgångar vid dess upplösning, så ock beslut om sådan ändring av bolagsordningen, att däri intages förbehåll, som i 138 § sägs, eller att tiden för bolagets bestånd förlänges, vare ej giltigt, med mindre samtliga aktieägare förenat sig därom eller beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor, därav minst en ordinarie, samt å den stämma, som sist hålles, biträts av samtliga röstande och dessa tillika företrätt minst tre fjärdedelar av hela aktiekapitalet.

Beslut avseende ändring av bolagsordningen i fråga om föremålet för bolagets verksamhet vare ej giltigt, med mindre samtliga aktieägare förenat sig därom eller beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor, därav minst en ordinarie, samt å den stämma, som sist hålles, biträts av minst tre fjärdedelar av de röstande och dessa tillika företrätt minst tre fjärdedelar av hela aktiekapitalet. I fråga om giltighet av beslut om sådan ändring av bolagsordningen, att aktiekapitalet må ökas, vare, där aktier med olika rätt finnas, lag, som nu är sagt; dock erfordras, att de röstande, som biträtt beslutet, företrätt jämväl minst tre fjärdedelar av varje särskilt slag av aktier.

Beslut om annan ändring av bolagsordningen vare ej giltigt, med mindre samtliga aktieägare förenat sig därom eller beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor, därav minst en ordinarie, och å den stämma, som sist hålles, biträts av minst två tredjedelar av de röstande.

Är för giltighet av beslut, varom nu är sagt, något ytterligare villkor bestämt i bolagsordningen, lände ock det till efterrättelse.

Har i bolagsordningen intagits bestämmelse, enligt vilken annan bestämmelse ej må ändras, utan att Konungen därtill lämnat medgivande, må ej heller den förra bestämmelsen utan Konungens medgivande ändras.

92 §.

Beslut, som i 91 § 3 mom. 2 punkten avses, så ock beslut enligt samma paragrafs 4 och 5 mom. om sådan ändring av bolagsordningen, att aktier med företrädesrätt må utfärdas, skall innehålla bestämmelser om det belopp, vartill nya aktier må utgivas, om de rättigheter, som i förhållande till de förutvarande aktierna skola tillkomma de nya, samt om den rätt till teckning eller erhållande av nya aktier, som vid aktiekapitalets ökning må tillkomma varje särskilt slag av aktier.

Avser beslut, varigenom i bolagsordning intages förbehåll, som i 52 § 2 mom. sägs, icke bolagets samtliga aktier, och åsämjas ej aktieägarna, beträffande vilka aktier förbehållet skall gälla, varde frågan därom avgjord genom lottning, som anställs å bolagsstämma i sammanhang med beslutet.

94 §.

Beslut om ändring av bolagsordningen skall av styrelsen ofördröjligen anmälas för registrering och må ej gå i verkställighet, innan registrering skett.

Vid anmälan fogas, i två exemplar, av notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt avskrift av protokoll, som förts i ärendet, ävensom, där fråga är om beslut avseende sådan ändring av bolagsordningen, att däri intages förbehåll, som i 52 § sägs, bevis att förbehållet blivit antecknat å varje brev å aktie, som detsamma avser, samt, där förbehållet är sådant, som i 52 § 2 mom. sägs, en av styrelsens ledamöter egenhändigt underskriven försäkran, att enligt aktieboken de aktier, som förbehållet avser, icke innehavas av andra än som utan hinder av förbehållet må förvärva därmed avsedda aktier. Styrelseledamöternas namnteckningar å denna försäkran skola vara av vittnen styrkta.

105 §.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla, att bolaget trätt i likvidation. Därvid skola uppgivas

dels likvidatorernas samt, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn ävensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna bolagets firma ej skall utövas allenast av likvidatorerna gemensamt, vilken eller vilka, var för sig eller i förening, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än likvidator eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn ävensom nationalitet och hemvist.

Avgår likvidator eller suppleant eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten att teckna bolagets firma eller ändrar likvidator eller suppleant eller eljest någon, som, ensam eller i förening med annan, berättigats teckna firman, sitt hemvist, skall ock därom anmälan för registrering ofördröjligen göras av likvidatorerna.

Vid anmälan, att likvidator eller suppleant utsetts, skall fogas styrkt avskrift av protokoll eller annan handling, som bestyrker anmälan's riktighet, jämte bevis om tillstånd, som, efter ty i 104 § sägs, må vara av Konungen meddelat.

132 §.

Med böter från och med femtio till och med två tusen kronor eller fängelse straffes

1) stiftare, som mot bättre vetande i stiftelseurkunden, i teckningslista eller i skriftlig handling, som åberopas i listan eller bifogas densamma

eller eljest framläggas å konstituerande stämman, meddelar oriktig uppgift;

2) styrelseledamot eller annan, som vid anmälan till registrering mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift;

3) styrelseledamot, med vars begivande utfärdas aktiebrev, vilket utan Konungens lov är ställt till innehavaren, eller i vilket aktie angives lyda å mindre belopp än i denna lag är medgivet, eller i vilket mot föreskriften i 26 § 2 mom. förbehåll, som där sägs, ej angivits;

4) styrelseledamot eller likvidator, där han mot bättre vetande i skriftlig handling, som framläggas å bolagsstämma eller annorledes hålles tillgänglig för aktieägarna, rörande bolagets angelägenheter meddelar oriktig uppgift eller mot bättre vetande vare sig låter i aktieboken göra anteckning i strid med bestämmelserna i 28 § 1 och 3 mom. eller underlåter ombesörja att förändring i äganderätt till aktie varder jämlikt 28 § 1, 2 och 3 mom. antecknad i aktieboken;

5) styrelseledamot eller likvidator, som uppsåtligen i strid med bestämmelse i 54 § 1 mom. första punkten eller 2 mom. låter verkställa utbetalning till aktieägare;

6) styrelseledamot, som vid upprättande av balansräkning mot bättre vetande förfar i strid med bestämmelserna i 56 §;

7) revisor eller enligt 107 § förordnad god man, där han i berättelse eller utlåtande eller annan handling, som framläggas å stämma eller annorledes hålles tillgänglig för aktieägarna, mot bättre vetande lämnar oriktig uppgift rörande bolagets angelägenheter eller uppsåtligen underlåter att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som av honom granskats;

8) revisor, som, därest han insett eller bort inse, att skada därav kunnat följa, yppar något av vad vid granskningen av styrelsens förvaltning eller bolagets räkenskaper kommer till hans kännedom, utan att det med nödvändighet erfordras för fullgörande av hans uppdrag;

9) envar, som falskeligen avgiver sådan försäkran, som omförmåles i 76 § 2 mom.

Ej må straff, som ovan är stadgat, tillämpas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Innehar, då denna lag träder i kraft, annan än här i riket bosatt svensk medborgare bemyndigande att teckna firman för aktiebolag, i

vilket han icke är styrelseledamot, likvidator eller suppleant för sådan, och sökes ej inom nittio dagar efter lagens ikraftträdande Konungens medgivande för innehavaren att bibehållas vid bemyndigandet, eller varder dylik ansökning, som gjorts inom nämnda tid, av Konungen avslagen, upphöre bemyndigandet att gälla.

Stockholm den 23 maj 1916.

Med undersåtlig vörtnad.
